

Тема уроку : Агротехнічні вимоги до сортових якостей насіння

З неякісним насінням у ґрунт можуть потрапити і хвороби рослин, від яких позбутися буде непросто, тому варто підійти до вибору насіння дуже відповідально. .

Фахівці пропонують бути пильними при виборі насіння та звернути увагу на кілька порад:

– не купуйте насіння невідомих виробників – обирайте фірму, що дорожить своєю репутацією;

– відмовтеся від придбання насіння на стихійних ринках, робіть це тільки в спеціалізованих магазинах.

З метою імплементації положень Директиви Ради ЄС 66/402/ЄЕС про реалізацію насіння злаків та Насінневих схем сортової сертифікації насіння Організації економічного співробітництва та розвитку, призначеного для міжнародної торгівлі, переглянуті та схвалені рішенням Ради ОЕСР С(2000)146 від 28 вересня 2000 року розроблені

Методичні вимоги у сфері насінництва щодо збереження сортових та посівних якостей насіння зернових культур (далі- Методичні вимоги).

Ці Методичні вимоги стосуються зареєстрованих в Україні сортів (гібридів) та їх батьківських компонентів зернових культур в частині здійснення сертифікації насіння. Видача сертифікатів, що засвідчують сортові якості насіння або садивного матеріалу, здійснюється Мінекономіки або органами з оцінки відповідності, що належать до сфери його управління-на сьогодні це ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції».

Перш за все нагадаємо, що:

Сортний контроль - комплекс заходів із визначення сортових якостей насіння, садивного матеріалу або маточних насаджень багаторічних рослин.

Сортні якості насіння і садивного матеріалу - сукупність морфологічних ознак, за якими визначається належність рослини до відповідного сорту.

Сортні якості насіння зернових культур необхідно встановлювати за результатами польового оцінювання згідно з чинними методиками.

Польове оцінювання - оцінювання стану та сортових якостей насіннєвих посівів, багаторічних насаджень, насіння і садивного матеріалу.

Визначення сортових якостей насіння здійснюється шляхом польового оцінювання, ділянкового та лабораторного сортного контролю на відповідність сорту морфологічним ознакам, визначеним при його реєстрації.

Звертаємо вашу увагу, що:

Роботу з визначення сортових якостей насіння (польове оцінювання) категорій добазового і базового насіння виконує виключно аудитор із сертифікації (агроном-інспектор), який є посадовою особою органу із сертифікації або його підрозділу.

Визначення сортових якостей насіння і садивного матеріалу інших категорій може здійснювати аудитор із сертифікації (агроном-інспектор), який провадить діяльність як незалежний експерт, за умови вибіркового оцінювання таких робіт аудитором із сертифікації (агрономом-інспектором), який є посадовою особою органу із сертифікації або його підрозділу.

Якщо посів за сортовими якістьями не відповідає вимогам до заявленої категорії, одержане насіння може бути переведено в нижчу категорію, вимогам якої воно відповідає. У разі якщо посів не відповідає вимогам заявленої категорії, аудитор з сертифікації (агроном-інспектор) знижує її до тієї категорії, вимогам якої він відповідає.

У разі виявлення порушення нормативних вимог під час вирощування насіння або незадовільних результатів польового оцінювання посіви вибраковуюються, що відображається в акті бракування посівів, а отримане з них насіння або садивний матеріал сертифікації не підлягають.

У разі невідповідності посіву вимогам, встановленим законодавством у сфері насінництва та розсадництва, він вилучається з числа насіннєвих.

За результатами визначення сортових якостей аудитор з сертифікації (агроном-інспектор) видає акт польового оцінювання встановленої форми, який є підставою для видачі сертифіката, що засвідчує сортові якості насіння.

Використання для сівби насіння, що не має відповідного сертифіката, забороняється.

Заходи з проведення польового оцінювання насіннєвих посівів для сортів пшениці, жита, тритикале, ячменю, вівса, гречки, проса, а також сортів кукурудзи, сорго і соризу необхідно проводити щонайменше один раз, на посівах з виробництва самозапилених ліній та гібридів - не менше двох перевірок протягом сезону.

Культура, сорт, батьківські компоненти гібридів, у тому числі чоловіча стерильність та відновлення фертильності пилку, повинні мати характерні морфологічні ознаки, зазначені в офіційному описі сорту (ідентичність), та відповідну сортову чистоту (типовість).

Сортова чистота (типовість) посівів для самозапильних культур під час остаточного оцінювання має відповідати мінімальним нормам, встановленим Методичними вимогами.

Методичними вимогами встановлено кількість продуктивних стебел (рослин), що є явно нетиповими для відповідного сорту.

Чоловіча стерильність батьківських компонентів гібридів жита в посівах з виробництва базового насіння має бути не нижче 98 %.

Відсоток кількості рослин, які є явно нетиповими в посівах з виробництва батьківських компонентів гібридів, не може перевищувати встановлених Методичними вимогами норм.

Зазначені вимоги перевіряються за допомогою ділянкового (грунтового) сортового контролю. **Ділянковий (грунтовий) сортовий контроль та лабораторний сортовий контроль здійснюється шляхом висівання проб відповідного ботанічного таксона.**

Сортові якості насіння характеризуються переважно ступенем їх чистосортності.

Сортова чистота (типовість) рослин під час остаточного оцінювання посівів рослин кукурудзи та сорго має відповідати вимогам, наведеним нижче.

Обов'язковою умовою під час здійснення польових обстежень з контролю запилення гібридів кукурудзи та сорго є повний збіг цвітіння обох батьківських форм у часі.

Сортова чистота гібридних посівів має бути підтверджена результатами ділянкового (грунтового) сортового контролю, які мають бути не нижчими, ніж 85 % для гібридних посівів пшениці або ячменю та 95 % для інших культур.

Такі високі сортові показники можуть бути гарантовані за умов:

- дотримання вимог щодо просторової ізоляції та попередника;
- досягнення сприятливих умов запилення;
- високого рівня чоловічої стерильності материнських рослин та сортових якостей батьківських компонентів в цілому.

Під час польового оцінювання посівів, призначених для отримання насіння батьківських компонентів гібридів, перед перевіркою їхньої типовості не має бути змішування рядків чоловічої та жіночої (материнської) форм.

І наостанок, рекомендуємо детально ознайомитися з формою **Сертифікату, що засвідчує сортові якості насіння**, звернувши особливу увагу на розділ «ГАРАНТІЙНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ», де передбачено: «Збереження сортових якостей насіння від збирання врожаю до сівби (реалізації) гарантую». Скріпивши печаткою гарантійне зобов'язання, суб'єкт насінництва та розсадництва гарантує збереження сортових якостей від збирання врожаю до сівби.

Дані рекомендації не є нормативно-правовими актами, а мають лише інформаційний характер.

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ	
НАКАЗ	
04.10.2018 № 476	
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 жовтня 2018 р. за № 1219/32671

Про затвердження Методичних вимог у сфері насінництва щодо збереження сортових та посівних якостей насіння зернових культур

Відповідно до [статті 7](#) Закону України «Про насіння і садивний матеріал», [підпунктів 19¹, 19²](#) пункту 4, [пункту 8](#) Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 року № 1119 (із змінами), та з метою виконання [пункту 69](#) Розділу 3 Всеохоплюючої Стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 228-р, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити [Методичні вимоги у сфері насінництва щодо збереження сортових та посівних якостей насіння зернових культур](#), що додаються.
2. Департаменту аграрної політики та сільського господарства подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому законодавством порядку.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Перший заступник Міністра	М. Мартинюк
ПОГОДЖЕНО: Президент Національної академії аграрних наук України В.о. Голови Державної регуляторної служби України	Я.М. Гадзало О. Мірошніченко

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України 04 жовтня 2018 року № 476
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 жовтня 2018 р. за № 1219/32671

МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ **у сфері насінництва щодо збереження сортових та** **посівних якостей насіння зернових культур**

I. Загальні вимоги

1. Ці Методичні вимоги поширюються на насіння пшениці м'якої, пшениці твердої, пшениці полби, пшениці спельти, жита, тритикале, ячменю, вівса, рису, проса, гречки, а також кукурудзи і сорго в частині показників сортової та фізичної чистоти, вмісту насіння інших видів культурних рослин і бур'янів та застосовуються органами виконавчої влади, підприємствами, установами, організаціями, що належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства України, науково-дослідними установами, аудиторами із сертифікації (агрономами-інспекторами), суб'єктами насінництва.

Ці Методичні вимоги стосуються зареєстрованих в Україні сортів (гібридів) та їх батьківських компонентів зернових культур в частині здійснення сертифікації насіння.

2. Ці Методичні вимоги розроблені з метою імплементації положень Директиви Ради ЄС 66/402/ЄЕС про реалізацію насіння злаків та Насінневих схем сортової сертифікації насіння Організації економічного співробітництва та розвитку, призначеного для міжнародної торгівлі, переглянуті та схвалені рішенням Ради ОЕСР C(2000)146 від 28 вересня 2000 року.

3. У цих Методичних вимогах терміни вживаються у значеннях, наведених у [Законі України](#) «Про насіння і садивний матеріал».

4. У цих Методичних вимогах вживаються скорочення, що мають такі значення:

ДН - добазове насіння;

БН - базове насіння;

СН - сертифіковане насіння;

СН1 - сертифіковане насіння першої генерації;

СН2 - сертифіковане насіння другої генерації;

F1 - насіння першого покоління гібриду;

ЦЧС - цитоплазматична чоловіча стерильність.

5. Назви категорій та послідовних генерацій насіння зернових культур визначаються залежно від етапу насінництва, біологічних особливостей культури і сорту згідно з додатком 1 до цих Методичних вимог.